



(NE)DISKRIMINĀCIJAS BIĻETENS 2025. gada decembris

[Eiropas Parlamenta trešajā Invaliditātes tiesību nedēļā](#), kas notika 1.–5. decembrī, uzmanības centrā bija personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušana visās ES politikas jomās. Parlamenta komitejas organizēja uzklaušanās pasākumus un citas aktivitātes, kas koncentrējās uz personu ar invaliditāti tiesībām, šķēršļu identificēšanu, labas prakses apmaiņu un piekļūstamības stiprināšanu.

[Eiropas Komisija Eiropas Cilvēku ar invaliditāti dienā, 4.–5. decembrī, organizēja konferenci](#), kurā trīs stratēģiskas paneldiskusijās tika aplūkotas **kritiskās problēmas un iespējas, kas veido personu ar invaliditāti tiesības un ikdienas realitāti**. Pirmkārt, kā ES un tās dalībvalstis var vēl vairāk veicināt ES stratēģijas personu ar invaliditāti tiesību jomā īstenošanu, nodrošinot, ka reāli uzlabojumi notiek piekļūstamības, neatkarīgas dzīves un vienlīdzīgas līdzdalības jomā. Otrkārt, kā ES finanšu instrumenti ir veicinājuši un var turpināt veicināt reālas pārmaiņas personu ar invaliditāti labā, nodrošinot, ka piekļūstamība un iekļaušana tiek sistemātiski integrētas ES finansējumā. Un, treškārt, kā ES un dalībvalstis, balstoties uz neseno krīzes gūto pieredzi, var nodrošināt, ka personas ar invaliditāti tiek iekļautas ārkārtas situāciju gatavības un krīžu pārvaldības pasākumos.

[Konferencē "Drošībā ikviens – pašvaldību un cilvēku ar invaliditāti sadarbība ārkārtas situācijās"](#)

2. decembrī cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas "Sustento" pārstāvji norādīja, ka Latvijas pašvaldību **civilās aizsardzības plānos skaidri jāiekļauj cilvēki ar invaliditāti kā mērķgrupu** un jānodrošina iespēja krīzē "paziņot par sevi" gan digitāli, gan klātienē.

"Sustento" vadītāja Gunta Anča konferences ievada uzrunā sacīja, ka daudzviet pašvaldībās attiecībā uz cilvēku ar invaliditāti plāniem civilās aizsardzības jomā joprojām valda izpratne, ka "katrs būs atbildīgs pats par sevi". Tas rada būtisku risku tiem iedzīvotājiem, kuriem nav ne kaimiņu, ne draugu atbalsta, un apliecina nepieciešamību pēc vienotas, funkcionējošas sistēmas.

Tiesībsarga birojs 3. decembrī rīkoja [diskusiju "Masu mediju satura piekļūstamība cilvēkiem ar invaliditāti"](#).

Lai arī dažādi tiesību akti uzliek medijiem par pienākumu veidot savu saturu piekļūstamu, Tiesībsarga biroja veiktā pētījuma rezultāti uzrāda atšķirīgu sniegumu. Diskusijas mērķis bija ne tikai iepazīstināt ar pētījuma rezultātiem, bet arī parādīt jau šobrīd Latvijas mediju vidē esošus piemērus, ko paši cilvēki ar invaliditāti ir norādījuši kā labu piekļūstamības paraugu.



Invalīdu un viņu draugu apvienības ["Apeirons" veiktajā pieklūstamības novērtējumā](#) katrā otrajā uzņēmumā atklāti būtiski trūkumi pakalpojumu pieklūstamībā, kas cilvēkam ar funkcionāliem traucējumiem liedz patstāvīgi saņemt pakalpojumus.

Apvienība regulāri veic **pieklūstamības novērtējumu ar "slepenā pircēja" metodi**, kurā piedalās cilvēki ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem. Šī pieeja ļauj praksē pārbaudīt, cik patiesībā iekļaujoši un pieklūstami ir konkrētā uzņēmuma pakalpojumi, digitālā vide un klientu apkalpošana. "Apeirona" A-komandas cilvēki dodas uz dažādām vietām Latvijā, piedalās evakuācijas mācībās, pārbauda sabiedriskā transporta pieejamību, apmeklē valsts iestādes, viesu namus u. c. Viņu mērķis ir ar savu klātbūtni mainīt attieksmi un pierādīt, ka pieklūstamība nav privilēģija, bet norma.

Koncertzālē "Cēsis" 8. decembrī notika Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra (LNSO) fonda organizēta [ekspertu diskusija sociālā darba, izglītības un kultūras profesionāļiem "Bērnu ar īpašām vajadzībām integrēšana sabiedrībā, izmantojot kultūras un mākslas aktivitātes"](#).

Diskusijas mērķis bija veicināt sabiedrības un iestāžu izpratni par iekļaujošas vides principiem, lai nodrošinātu bērniem ar invaliditāti iespējas līdzdarboties kā sabiedriskajā, tā kultūras dzīvē. Diskusiju laikā gūtās atziņas varētu kalpot par pamatu, lai izstrādātu ieteikumus par to, kā nodrošināt **vienlīdzīgas līdzdarbošanās iespējas kultūras un mākslas interešu izglītības pulciņos un arī skolās**.

Pēc diskusijas izskanēja koncertuzvedums "Japānas pasaka", kuru bez maksas apmeklēja vairāk nekā 350 Vidzemes plānošanas reģiona skolu bērni un diskusijas dalībnieki.

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) 12. decembrī organizēja [diskusiju, lai aktualizētu dzimumu nevienlīdzības un vecuma diskriminācijas problemātiku darba tirgū](#).

Atbilstoši ES statistikas biroja "Eurostat" datiem Latvija 2023. gadā pēc darba samaksas atšķirībām starp sievietēm un vīriešiem ierindojās pēdējā vietā – 2023. gadā sievietes Latvijā saņēma vidēji par 19 % mazāku atalgojumu nekā vīrieši, bet vidēji ES 2023. gadā šis rādītājs bija 12 %.

Vecuma diskriminācija Latvijā mūsdienās kļuvusi redzamāka, jo sabiedrības novecošana un darbaspēka trūkums **aktualizē jautājumu gan par jauniešu, gan senioru iespējām darba tirgū**.

Pēdējo gadu aptaujas arī rāda, ka vecums ir visbiežāk pieminētais diskriminācijas iemesls.

Atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datiem vecuma grupā no 25 līdz 54 gadiem nodarbinātības līmenis 2024. gadā bija 81,8 %, savukārt vecuma grupā no 55 līdz 74 gadiem tas bija 71,9 % – pēdējos gados gan tam ir tendence pieaugt.



Krāslavas novada Indrā strādājošajam Laimes muzejam, Jaundomes muižas Vides izglītības centram un muzejam "Andrupenes lauku sēta" [biedrība "Socintegra" izveidojusi taktilās kartes](#), lai **atvieglotu orientēšanos cilvēkiem ar redzes traucējumiem.**

Šajā vides piekļūstamības projektā – konkrēti Laimes muzejā – izveidota arī mobilā ekspozīcija "Neredzamā laime". Laimes muzeja vadītāja Ilona Kangizere skaidro, ka līdz šim muzeja vide bijusi pielāgota cilvēkiem ar kustību traucējumiem un risinājumi cilvēkiem ar redzes traucējumiem ir nākamais solis.

Arī [Bauskas muzejā](#) esošā ekspozīcija "Bauska laikā un cilvēki Bauskā 20. gadsimtā" ir **pielāgota cilvēkiem ar redzes traucējumiem**, un šāda ekskursija ir pirmā novadā, Piekļūstamā ekskursija tapusi sadarbībā ar biedrības "Socintegra" speciālistiem un pieredzes ekspertiem, un tagad vēsturi var izzināt ar pieskārieniem, skaņu un stāstu. Ekspozīcija jau iepriekš bija daļēji pielāgota, jo atsevišķus priekšmetus varēja ņemt rokās, bet "Socintegra" izstrādāja audio aprakstus – vizuālā objekta lakoniskus aprakstus, piemērotus neredzīgiem cilvēkiem.

Lai Latvija kļūtu piekļūstamāka ikvienam un veicinātu atbilstošu ekspertu pieejamību, [Labklājības ministrija sadarbībā ar Latvijas Arhitektu savienību šā gada novembrī un decembrī organizēja semināru](#) dažādu nozaru profesionāļiem un topošajiem vides un informācijas piekļūstamības ekspertiem. Mācības tiešsaistē pulcēja vairāk nekā 600 interesentu, tā apliecinot šīs tēmas nozīmīgumu un aktualitāti sabiedrībā.

Semināra klātienes daļa notika 9. decembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, kur motivētākie dalībnieki pēc praktisko uzdevumu veikšanas prezentēja publiskas ēkas un ārtelpas piekļūstamības izvērtējumu un kārtoja zināšanu pārbaudes testu. Pēc sekmīgas pārbaudījumu nokārtošanas vides un informācijas piekļūstamības ekspertu apliecības saņēma 30 dalībnieki, kuri turpmāk varēs konsultēt Eiropas Savienības (ES) fondu infrastruktūras attīstības projektu īstenošanai. [Ekspertu saraksts](#) ir publicēts Labklājības ministrijas tīmekļvietnē.